

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. [...] Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.

Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti legit.

Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salūtem sperent.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1 α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

vir	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
libri	: την κλητική του ενικού αριθμού
eius (το πρώτο)	: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
se (το πρώτο)	: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο α' πρόσωπο
Pacuvius	: την κλητική του ενικού αριθμού
nomen	: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού
rem	: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
casu	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
turrim	: την αφαιρετική του ενικού αριθμού
salūtem	: την ονομαστική του ενικού αριθμού.

Μονάδες 10

B1β. **pulchri:** να γράψετε τον συγκριτικό βαθμό του επιθέτου στην αφαιρετική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

multo: να γράψετε τον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος.

minor: να γράψετε τον θετικό βαθμό του επιθέτου στο ίδιο γένος, στην ίδια πτώση και στον ίδιο αριθμό.

celeriter: να γράψετε τον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5

B2α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

erat (το πρώτο)	: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ενεργητική περιφραστική συζυγία (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)
tenebat	: τη γενική του γερουνδίου
venisset	: τη μετοχή του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος για το γένος, τον αριθμό και την πτώση)
recesserat	: το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
desideranti	: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
adīre	: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
possit	: το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρακειμένου
veritus	: το απαρέμφατο του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο της μετοχής)
conspicitur	: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

Μονάδες 9

B2β. defertur: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες 6

Γ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

poeta : είναι στο
cui : είναι στο
casu : είναι στο

Μονάδες 6

Γ1β. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και την παθητική σε ενεργητική:

«**Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris [Caesar] mittit**»

(μονάδες 4).

«**Haec [...] tertio post die a quodam milite conspicitur**»

(μονάδες 4).

Μονάδες 8

Γ1γ. «Tarentum»: να μετατρέψετε τον προσδιορισμό του τόπου, ώστε να εκφράζεται η στάση σε τόπο.

Μονάδα 1

Γ2α. «**Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset**»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση, ώστε να δηλώνει το προτερόχρονο με διαφορετικό τρόπο.

Μονάδες 2

Γ2β. «**adfore**»: να εντοπίσετε το υποκείμενο του απαρεμφάτου (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την πτώση του (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2γ. «**ut tragulam mitteret**»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 2) και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Μονάδες 4

Γ2δ. «**periculum veritus**»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δύο προτάσεις έτσι, ώστε η μία να εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία (μονάδες 3) και η άλλη το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας (μονάδες 3).

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άντρας. Τα δεκαεπτά βιβλία του για το δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. Επιδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και περιέβαλλε με αγάπη το πνεύμα του. Τον τιμούσε όπως το παιδί (τιμά) το δάσκαλο. Το μνημείο του, το οποίο βρισκόταν στη Νεάπολη, (το) θεωρούσε σαν ναό. Όταν πήγε ο Άκκιος από τη Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος είχε αποσυρθεί σε μεγάλη πια ηλικία, έμεινε στο σπίτι του. Ο Άκκιος που ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, του διάβασε, μετά από επιθυμία του, την τραγωδία του που ονομάζεται «Ατρέας».

Γι' αυτόν το λόγο στέλνει επιστολή γραμμένη στα Ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον μάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει ότι θα φτάσει γρήγορα με τις λεγεώνες του. Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό κατά σύμπτωση καρφώθηκε σ' ένα πύργο και τρεις μέρες αργότερα το είδε ένας στρατιώτης και το πήγε στον Κικέρωνα. Εκείνος διάβασε όλο το γράμμα και προέτρεψε τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία.

B1. α.	vir	→ viro	nomen	→ nomina
	libri	→ liber	rem	→ res
	eius	→ ea	casu	→ casuum
	se	→ nobis	turrim	→ turri
	Pacuvius	→ Pacuvi	salutem	→ salutem

B1β. pulchri → pulchriore
multo → συγκριτικός: plus / υπερθετικός: plurimum
minor → parvus

celeriter → celerrime

β2.α.	erat	→ futurus eras	adire	→ adeunto
	tenebat	→ tenendi	possit	→ potuerim
	venisset	→ venturus	veritus	→ veritutum esse
	recesserat	→ recedemus	conspicitur	→ conspiceris
	desideranti	→ desiderent		(conspicere)

β2.β.	ενεστώτας	→ defers
	παρατατικός	→ deferebas
	μέλλοντας	→ deferes
	παρακείμενος	→ detulisti
	υπερσυντέλικος	→ detuleras
	συντ.μέλλοντας	→ detuleris

Γ1.α.

poeta: είναι ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, παράθεση στο Silius Italicus.

cui: δοτική προσωπική κτητική στο ρ.est.

casu: αφαιρετική του τρόπου στο ρ. adhaesit

Γ1.β. Quam ob rem **epistula conscripta** Graecis litteris **mittitur ā** Caesare.
Tertio post die **quidam miles hanc conspicit.**

Γ1.γ. **Tarenti:** απρόθετη επιρρηματική γενική που δηλώνει **στάση σε τόπο** (είναι όνομα πόλης, β' κλίσης, ενικού αριθμού)

Γ2.α. **Ubi** (postquam, ut, simul) Accius ex urbe Roma Tarentum **venit.**
(Ubi + οριστική παρακειμένου)

Γ2.β. **se:** υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου adfore. Βρίσκεται σε πτώση **αιτιατική**, όπως ισχύει για το **ειδικό απαρέμφατο** σε περίπτωση **ταυτοπροσωπίας**. Πρόκειται για **λατινισμό**. Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου βρίσκεται πάντα σε αιτιατική και δεν παραλείπεται.

Γ2.γ. **ut tragulam mitteret** : Δευτερεύουσα **ουσιαστική βουλητική** πρόταση, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική γιατί το περιεχόμενο είναι απλώς επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (mitteret) γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (constituit : ιστορικός παρακείμενος) και αποτελεί ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων. Εκφέρεται με τους τύπους του σύγχρονου ενώ κανονικά δηλώνει υστερόχρονο, γιατί η βούληση θεωρείται ιδωμένη στο μυαλό του ομιλητή τη στιγμή που μιλάει και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της — συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση και χρησιμεύει ως αντικείμενο στο ρήμα constituit.

Γ2.δ. **Quia** (quoniam) Gallus periculum **veritus erat.**
Quia και *οριστική* εκφράζει *αντικειμενική αιτιολογία*.

Cum Gallus periculum **veritus esset.**

Cum causale και *υποτακτική* γιατί η αιτιολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας.